

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Győri Péter

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete
2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Magáncsőd szabályozásának bevezetése Európában

1984-ben Dániában

1986-ban az Egyesült Királyságban

1989-ben Franciaországban

1993-ban Finnországban és Norvégiában

1994-ben Svédországban, Ausztriában és Németországban

1998-1999-ben Hollandiában és Belgiumban

2008-ban Csehországban

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Közös vonások

- Lehetőséget nyújtanak ahhoz, hogy az eljárás végén **„tisztá lappal”** kezdhessenek újra az adósok.
- A „tisztá lappal” újrakezdés esélye azt jelenti, hogy az adós mentesül korábbi tartozásainak kötelezettsége alól. **A mentesítő döntés jellemzően nem függ a letörlesztett adósság mértékétől.**
- Az adósságrendezés illetve **csődeljárás időtartama és a mentesítés mértéke jellemzően fordítottan aránylik egymáshoz.**
- A magáncsőd eljárás első szakaszaként szinte mindenütt **a bíróságon kívüli megegyezést írják elő** az adós és hitelezői számára. Csak ennek sikertelensége esetén folytatódhat az eljárás a bíróság előtt.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

- A magánszemély csődeljárása szempontjából meghatározó azon vagyontárgyak, jövedelmek (jövedelmi jogcímek) pontos meghatározása, amelyek felett az adós az eljárási idején is megőrzi rendelkezési jogát, szemben azokkal a javakkal, amelyek kikerülnek tulajdonosi fennhatósága alól. A meghatározás történhet tételes lista formájában, vagy általános törvényi iránymutatással.
- Ez jellemzően azt is jelenti, hogy az adós által lakott ingatlan nem mentesül automatikusan az értékesíthetőség követelménye alól.
- Súlyt helyeznek az adós felkészítésére, arra, hogy ha az eljárások sikeres befejezését követően az adós visszanyeri a vagyona, jövedelmei feletti rendelkezési jogot, úgy rendelkezzen azokkal az ismeretekkel, amelyek esélyt adnak egy ismételt eladósodás elkerüléséhez

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Anglia és Wales

Insolvency Act 1986 (módosította: Enterprise Act 2002)

Insolvency Service

Egy minisztérium (*Department for Business, Enterprise and Regulatory Reform*) alárendeltségében működik egy ún. **Fizetéseképtelenségi Szolgálat** (*Insolvency Service*).

(honlapján <http://www.insolvency.gov.uk> **MINDEN** megtalálható)

A Fizetéseképtelenségi Szolgálat (*Insolvency Service*)

- szakértői (az ún. *official receivers*) járnak el sok esetben a magánszektorban működő **fizetéseképtelenségi szakértők** mellett/helyett,
- felügyeli** a teljes fizetéseképtelenségi szakértői szakmát,
- on-line elérhető, ingyen kereshető **nyilvántartásokat** vezet pl. a természetes személyekkel szemben folyamatban lévő vagy az utóbbi három hónapban lezárt fizetéseképtelenségi eljárásokról (*Individual Insolvency Register*)

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Eljárások

Individual Voluntary Arrangement (IVA)

Part IX Insolvency Act 1986

- ✓ **Az adós** egy általa kiválasztott **fizetéseképtelenségi szakértő** (*insolvency practitioner, IP*) közreműködésével **egyezségi javaslatot** készít, illetve **kérelmet** nyújt be a bírósághoz.
- ✓ A bíróság **ideiglenes végzést** (*interim order*) hoz, amely lényegében **moratóriumot** jelent: a hitelezők bírósági jóváhagyás nélkül nem érvényesíthetik követelésüket az adóssal szemben és nem kérelmezhetik a formális csődeljárás (*bankruptcy*) megindítását. (A bíróság nem hoz ideiglenes végzést, ha az előző 12 hónapban az adós már nyújtott be ilyen végzés iránti kérelmet.)
Nincs meghatározva, hogy mi az a minimális vagy maximális tartozás, amely esetén kérelmezhető.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

✓ A **fizetéseképtelenségi szakértő** nyilatkozik a bíróság felé az adós javaslatáról, ill. arról, hogy indokolt-e **hitelezői gyűlés** összehívása.

✓ A hitelezői **követelések 75 %-át** „megtestesítő” hitelezői **jóváhagyás** szükséges az adós egyezségi javaslatának elfogadásához.

A hitelezői gyűlésen hozott döntés csak azokra a hitelezőkre fog kiterjedni, akik tudomást szereztek a hitelezői gyűlésről, vagyis az adósnak érdekében áll valamennyi hitelezőjét megnevezni.

✓ Az **IVA (a megállapodás)** keretében az adós rendszeres **kifizetések teljesítését vállalja a jövedelméből, és/vagy meghatározott vagyontárgyairól lemond a hitelezők javára.**

✓ Az egyezés elfogadása esetén az **IP felügyeli az egyezés végrehajtását.**

✓ Az adós vagyontárgyainak értékesítéséből befolyt bevételből, illetve az adós által teljesített kifizetésekből az **IP teljesít a hitelezők felé.**

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Az IVA jellemző átlagos időtartama: 5 év.

A sikeresen végrehajtott IVA eredményeként az adós **általában mentesül a fennmaradó tartozások alól.**

Az egyezség jellemzően olyan kikötést is tartalmaz, amely szerint **az IP köteles a bíróságtól csődeljárás (*bankruptcy*) megindítását kérni, ha az adós nem teljesíti az egyezségben foglaltakat.**

AZ IVA **előnye a csődeljáráshoz (bankruptcyhoz) képest, hogy**

- az adósnak nagyobb a beleszólása az egyezség tartalmába,
- nem kapcsolódnak hozzá az adóssal szembeni szankciók,
- olcsóbb.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

County Court Administration Orders (CCAO)

- Az az adós kérheti a helyi bíróságtól, akinek az összes tartozása nem haladja meg az 5000£-ot és tartozásai közül legalább egy bíróság által megítélt jogerős követelés.
- A bíróság megküldi a tervet a hitelezőknek és amennyiben egyikük sem emel kifogást, a bíróság határoz a CCAO-ról.
- A CCAO meghozatala egyben moratóriumot jelent, a hitelezők nem érvényesíthetik követeléseiket külön bírósági engedély nélkül.
- Ha a terv végrehajtása sikeres, a CCAO eredményeként is mentesül az adós a fennmaradó tartozások megfizetése alól.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Debt Management Arrangements (DMA)

- *Azok számára járható út, akiknek rendszeres többletjövedelme van, amelyet a tartozások kiegyenlítésére fordíthatnak.*
- *Az adósságokat átütemezik, esetleg havonta fizetendő fix összeggé alakítják, amelyet az adós általában a DMA-t kialakító adósságrendező cégnek fizet meg, amelyik felosztja azt a hitelezők között.*
- *Követeléselengedésre jellemzően nem kerül sor, csak az adósságok átütemezésére.*
- *Az adós vagyonának értékesítésére nem kerül sor.*
- *A DMA jogszabályban alig szabályozott eszköz, lényegében az adós és a hitelezők közötti szerződés.*

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Csődeljárás (Bankruptcy)

Part IX Insolvency Act 1986

Az eljárást

- az adós,
 - egy hitelező vagy több hitelező együtt, illetve
 - az önkéntes egyezsége irányuló eljárás (IVA – Individual Voluntary Arrangement) végrehajtását felügyelő fizetéseképtelenségi szakértő
- az IVA nemteljesítése esetén kezdeményezheti.**

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A kezdeményezés feltétele

a) **A hitelezői kérelem** feltétele, hogy a hitelező követelése

- **legalább 750 £ értékű** (*bankruptcy level*), zálogjoggal nem biztosított pénzkövetelés legyen és

- az adós nem képes vagy előreláthatólag nem lesz képes a tartozást megfizetni (*inability to pay*), és

- az adós nem fordult bírósághoz a fizetési felszólítás kézhezvételét követően annak vitatása érdekében.

Nem feltétel, hogy a követelés lejárt legyen.

Zálogjoggal biztosított hitelező akkor kezdeményezheti az eljárás megindítását, ha

(1) a követelését a zálogtárgy értéke csak részben fedezi és a kérelmet a követelés zálogtárggyal nem fedezett része vonatkozásában nyújtja be, vagy

(2) nyilatkozik arról, hogy a csődnyitás esetében kész lemondani a zálogjogáról.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

b) **Az adósi kérelem** alapja csak fennálló *fizetéseképtelenség* lehet.

A helyi bíróságon kell benyújtani a kérelmet. A bíróság akár a kérelem benyújtásával azonos napon is meghozhatja a döntését a csődeljárás megindításáról.

Az adósi kérelemhez csatolni kell egy nyilatkozatot, amelyen az adós vagyontárgyait és tartozásait kell feltüntetni. (Ez egy nagyon részletes, 30 oldalas formanyomtatvány.)

Az adósnak 345£-ot, a hitelezőnek 415£-ot kell letétbe helyeznie az eljárás kezdeményezésekor. Ezen felül a bírósági illeték 150£.

Az adós akkor *fizetéseképtelen*, ha a fenti kritériumoknak megfelelő követelés hitelezője a jogszabályban előírt formanyomtatvány felhasználásával felszólította a teljesítésre, azonban az adós nem teljesített, nem adott biztosítékot és nem kötött egyezséget a hitelezővel és bírósághoz sem fordult a követelés vitatása érdekében.

Az adós akkor *előreláthatólag fizetéseképtelen*, ha a fenti kritériumoknak megfelelő követelés hitelezője a jogszabályi formanyomtatvány felhasználásával felszólította a jövőbeli követelés lejáratkori teljesítésre, jelezve, hogy nem tartja képesnek a fizetésre és az adós nem valószínűsítette a hitelezője felé jövőbeli fizetőképességét és bírósághoz sem fordult a követelés vitatása érdekében.

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A bíróság a következő döntéseket hozhatja:

- kérelem elutasítása

- csődneyítés (*bankruptcy order*)

- a csődneyítást sommás eljárás (*summary administration*) formájában is elrendelheti

- kijelölhet egy *Insolvency Practitioner*et, ha úgy látja, hogy az IVA megfelelőbb megoldás lenne az adós helyzetének kezelésére

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A csődneyítés joghatásai

- A bíróság **vagyongondnokot** jelöl ki.
- Ez a személy vagy az Insolvency Service alkalmazásában álló köztisztviselő (*Official Receiver*) vagy egy, a magánszektorban működő fizetésképtelenségi szakértő (*Insolvency Practitioner*).
- Az adós köteles** részletes tájékoztatást adni vagyoni helyzetéről a kijelölt vagyongondnoknak. A továbbiakban is köteles az adós a vagyoni helyzetében beálló minden változásról tájékoztatni a vagyongondnokot.
- A vagyongondnok átveszi az adós vagyona feletti kezelési és rendelkezési jogot**, ideértve az adós lakóhelyeül szolgáló **ingatlant is**.
- Az adós arra is kötelezhető, hogy **jövedelme egy részét** rendszeresen befizesse a csődvagyomba, amennyiben rendelkezik fölösleggel (*surplus income*), vagyis jövedelme meghaladja a saját és családja szükségleteinek kielégítéséhez szükséges mértéket (*reasonable domestic needs*).
- Ez a kötelezettség a mentesítéshez szükséges 1 évnél hosszabb időre is szólhat, legfeljebb azonban 3 évre.
- Az adós csak a megélhetéséhez, illetve a foglalkozásának űzéséhez szükséges vagyontárgyakat tarthatja meg.
- Számos további korlátozás is vonatkozik az adósra. Az adós nem teljesíthet közvetlenül a hitelezőinek.

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Mentesülés a fennmaradó tartozások alól (automatic discharge of debts)

Az adósságok alóli mentesülés időtartama 1 év.

A bíróság ezt meghosszabbíthatja, megtagadni azonban csak akkor tagadhatja meg, ha az adós nem tesz eleget az eljárás során a törvényben előírt – pl. tájékoztatási – kötelezettségeinek.

A mentesülés ellenére a csődvagyon esetleg még nem értékesített elemei továbbra is a vagyongondnok kezelésében maradnak, ő rendelkezhet velük.

Az adósságok alóli mentesülés nem jelenti az eljárás teljes lezárultát.

A mentesülés után szerzett vagyontárgyak azonban már nem kerülnek be a csődvagyonba.

A mentesülés nem vonatkozik

- a büntetőeljárásban kiszabott pénzbüntetésekre,
- a tartási kötelezettségek teljesítésére vonatkozó pénzkövetelésekre,
- a diákhitelekre

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A mentesülést követő 2-15 évre a bíróság – a vagyongondok javaslatára – korlátozásokat *Bankruptcy Restrictions Order (BRO)* rendelhet el (pl. megtiltja az adósnak, hogy társaságban vezető tisztségviselő legyen...)

A mentesítés és az azt követő szankciók kombinálhatóak, nem zárják ki egymást. BRO-t akkor rendel el a bíróság, ha az adós **felelőtlen magatartásával** (felelőtlen hitelfelvétellel, csalárd vagyonelidegenítéssel vagy vagyona elajándékozásával) maga idézte elő a fizetéseképtelenségét vagy az eljárás alatt valamely kötelezettségét **megszegte**. E tilalmak megszegése büntetőjogi szankciót von maga után.

A tilalmak, ill. korlátozó intézkedések bekerülnek az *Insolvency Service* on-line kereshető nyilvántartásába (*Individual Insolvency Register*) mindaddig, amíg a tilalom, ill. korlátozás alkalmazandó.

A *bankruptcy* eljárása tehát jelentős hátrányokkal jár és alapvetően **csak azoknak az adósoknak előnyös, akik minimális vagyonnal és jövedelemmel rendelkeznek, vagyis nincs vagy alig van mit elvonni tőlük.**

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Ausztria

Konkursordnung

- **1995. január 1-je** óta létezik a magánszemélyek csődeljárása (*Privatkonkurs*)
- A bíróságon kívüli egyezség (*außergerichtlicher Ausgleich*) intézménye már ezt megelőzően is létezett, azonban a hitelezők az ilyen egyezségi javaslatok **kb. 50 %-át elutasították.**
- A várakozások ellenére **a hitelezők ma is hasonló arányban utasítják el az egyezségi javaslatokat.**
- A bíróságon kívüli egyezségek létrehozásában **ún. adósságrendezési tanácsadó irodák** (*Schuldnerberatungen*) működnek közre.
- Az **ún. adósságrendezési tanácsadó irodák** döntően a tartományi (regionális), kisebb részben a szövetségi kormányzat, részben a helyi önkormányzatok finanszírozzák.
- A tanácsadók a bíróság által kijelölt fizetéseképtelenségi szakértőként is eljárnak magánszemélyek csődeljárásaiban.

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A folyamat

1. bíróságon kívüli **csődegyezés kísérlete** (*außergerichtlicher Ausgleich*)
2. bírósági **csődeljárás** (*Schuldenregulierungsverfahren*) megnyitása – kényszeregyezés (*Zwangsausgleich*)
3. vagyontárgyak **értékesítése**
4. **fizetési terv** (*Zahlungsplan*)
- 5/a. fizetési terv elfogadása esetén → **a fennmaradó tartozások elengedése** (*Restschuldbefreiung*)
- 5/b. fizetési terv elutasítása esetén → **„lefölözési eljárás”** (*Abschöpfungsverfahren*) → a fennmaradó tartozások elengedése (*Restschuldbefreiung*)

Feltétele az adós „jóhiszemű és tisztességes magatartása” (*Redlichkeit des Schuldners*).

Magáncsőd – „a végső megoldás”

1-2. Bírósági egyezségi kísérlet – kényszeregyezés

Ha a bíróságon kívüli egyezségkötési kísérlet sikertelen, az adós a helyi bíróságon csődnyitás iránti kérelmet terjeszt elő, ennek feltételei:

- az adós fizetéseképtelen,
- vagyona fedezi az eljárás költségeit,
- megkísérelt bíróságon kívül egyezséget kötni.

A bírósági egyezségi ajánlatban az adósnak arra kell ajánlatot tennie, hogy

- **2 éven belül a követelések 20 %-át, vagy**
- **5 éven belül a követelések 30 %-t ki fogja elégíteni.**

Az egyezségi ajánlat jóváhagyásának feltétele, hogy azt

- a jelenlévő szavazásra jogosult hitelezőknek több, mint a fele és
- az összes követelés $\frac{3}{4}$ -ét „megtestesítő” hitelező megszavazza.

Ha sikerül a bírósági eljárásban az egyezségkötés, nem kerül sor az adós vagyonának értékesítésére.

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

3-4. Vagyon értékesítése és fizetési terv

- Ha nem sikerül kényszeregyezséget létrehozni, akkor sor kerül az adós vagyonának értékesítésére és a bevétel hitelezők közötti felosztására.
- Ezután az adósnak – legfeljebb 7 éves időtartamra – fizetési tervet kell készítenie.
- (Erre nem határoz meg a törvény „minimális kielégítési arányt” - mint a 20, ill. 30 %-os arány az előző fázisban)
- A tervet a hitelezők egyszerű többségének kell elfogadnia.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

5/b. „Lefölözési eljárás”

- Ha a hitelezők nem fogadják el a tervet, az adós utolsó lehetősége az ún. „Lefölözési eljárás” (*Abschöpfungsverfahren*).
- Adós kérelmére a bíróság nyitja meg.
- Az adós vállalja, hogy munkából származó jövedelmének végrehajtás alá vonható részét a **vagyongondnokra** engedményezi.
- Ez alatt az időszak alatt **az adós a létminimum szintjén él**, a vagyongondnok pedig a beérkező összeget felosztja a hitelezők között.
- Minimális tartama **3 év**, ekkor sor kerülhet a fennmaradó tartozások elengedésére, ha az adós a követelések **50 %-át** kielégítette (a korábbi értékesítésből befolyt bevétel és a jövedelem „lefölözése” révén).
- Maximális tartama **7 év**, ekkor sor kerülhet a fennmaradó tartozások elengedésére, feltéve, hogy az adós a követelések **legalább 10 %-át** kielégítette.

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A bíróság méltányossági alapon megadhatja az adósságelengedés kedvezményét akkor is, **ha 10 %-ban sem sikerül** az adósnak a követeléseket kielégíteni.

A bíróság legfeljebb 3 évvel meghosszabbíthatja az eljárást, vagy a fennmaradó tartozások alóli mentesítés nélkül is lezárhatja az eljárást.

Az adós a 3-7 éves időtartam alatt:

- köteles megfelelő **kereső tevékenységet** folytatni,
- amennyiben munkanélküli, **mindent megtenni annak érdekében**, hogy munkát találjon és semmilyen megfelelő állásajánlatot nem utasíthat vissza,
- az ezen időszak alatt **öröklés vagy ajándékozás** címén szerzett vagyon felét a vagyonkezelőnek átadni,
- **nem titkolhat el jövedelmet.**

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Eljárások száma Nyugat Európában ^[1]				
	2004	2005	2006	2005-2006 közötti változás (%)
Németország	78.990	99.720	121.800	22,1%
Nagy-Britannia	48.105	79.426	116.929	47,2%
Ausztria	5.627	6.462	7.583	17,3 %
Svájc	5.469	5.714	5.840	2,2%
Hollandia	2.611	3.311	3.227	-2,5%
Norvégia	1.614	1.431	1.077	-24,7%
Svédország	406	455	385	-15,4%
Összesen:	142.822	196.519	256.841	30,7

^[1] Forrás: Insolvencies in Europe 2006-2007: a survey by the Creditreform Economic Research Unit

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A mentesítés eléréséhez szükséges idő Nyugat Európában és az USA-ban ^[1]	
	Az eljárás időtartama
Németország	6 év
Nagy-Britannia	Legkésőbb 12 hónapot követően
Hollandia	3 - 5 év
Franciaország	Legkésőbb 24 hónapot követően, de csupán az igen nehéz esetekben
Svédország	5 év, egyes esetekben csökkenthető
Dánia	3 - 5 év
Finnország	5 év
Ausztria	7 év
Belgium	5 év
USA	Körülbelül két hónapos időtartamot követően

^[1] Forrás: Insolvencies in Europe 2006-2007: a survey by the Creditreform Economic Research Unit, Debt Report 2008,

Udo Reifner, Johanna Kiesilainen, Nik Huls, Helga Springeneer: Consumer overindebtedness and Consumer Law in the European Union – Commission of the European Communities, Health and Consumer Protection Directorate General 2003.

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

10.000 főre jutó eljárások száma Nyugat Európában ^[1]	
	10.000 lakosra jutó eljárások száma
Nagy-Britannia	20
Németország	15
Ausztria	9
Svájc	8
Hollandia	2
Norvégia	2
Svédország	0,4
Átlagban:	14

^[1] Forrás: Insolvencies in Europe 2006-2007: a survey by the Creditreform Economic Research Unit

Magáncsőd – „a végső megoldás”

**Hazai elképzelések
a természetes személyek
adósságátütemezésére és törlesztési
eljárására vonatkozó
szabályok kialakítására**

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A hatályos magyar szabályozás

A hazai jog nem ismeri, nem szabályozza a természetes személyre kiterjedő hatályú csődeljárást.

A Vht. 5. §-ának (1) bekezdése alapján *„A bírósági végrehajtás során állami kényszerrel is el kell érni, hogy a pénzfizetésre, illetőleg az egyéb magatartásokra kötelezett (a továbbiakban: adós) teljesítse a kötelezettségét”*.

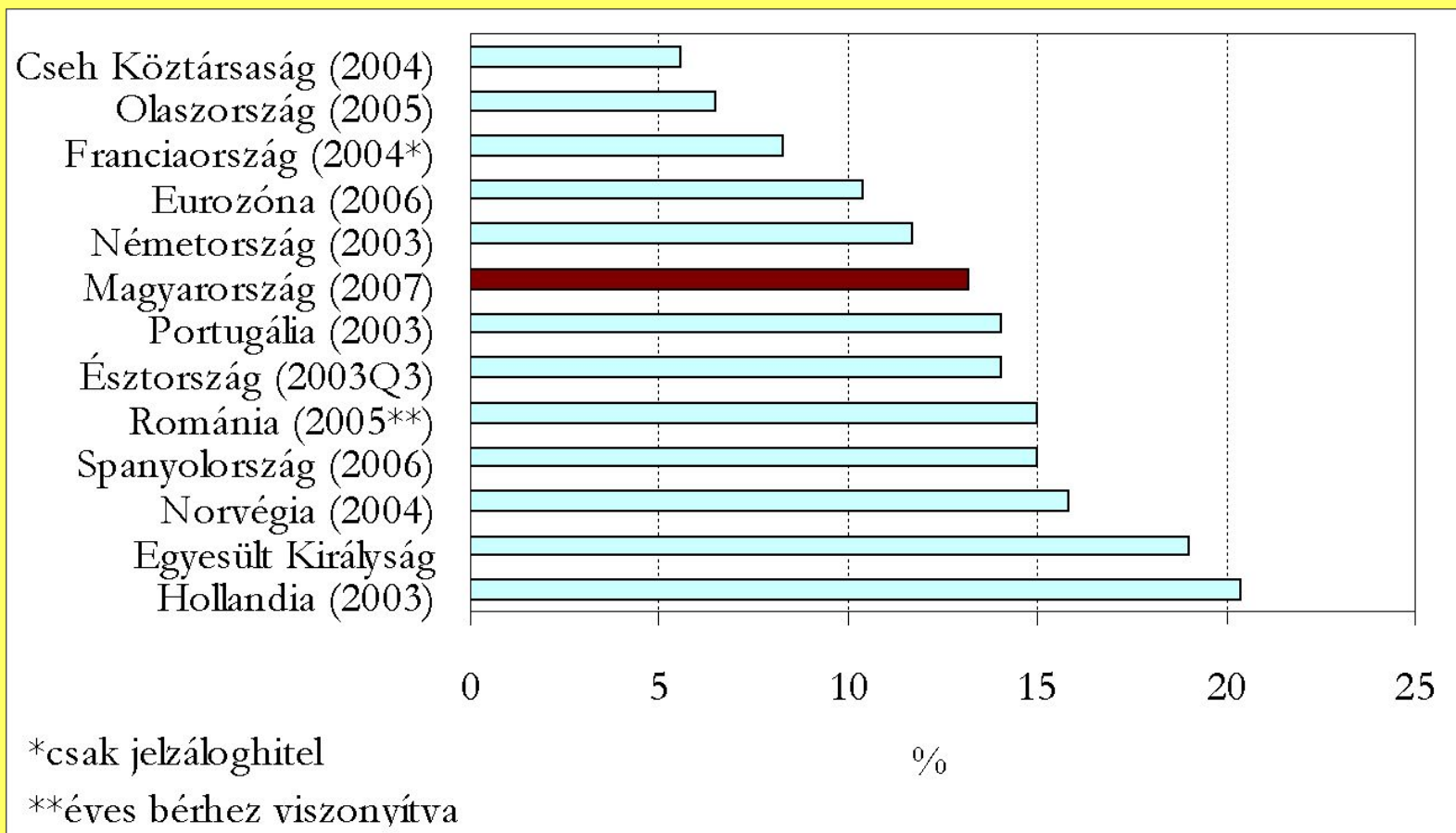
A végrehajtáshoz biztosított jog elévülése a követelés elévülési idejéhez igazodik. A sikertelen vagy csak a hitelezői követelést részben teljesítő bírósági végrehajtás nyomán nem írhatja le korábbi tartozásait, **nincs olyan eljárás, amelynek a végén az egyén jogszerűen szabadulhatna meg a hitelezők általi fenyegetettség folyamatosan fennálló állapotából.**

Magáncsőd – „a végső megoldás”

- A magyar háztartások eladósodottsága gyorsan növekszik.
- Erőteljesen bővül a Központi Hitelinformációs Rendszerben (KHR) „negatív adósnyilvántartásban” nyilvántartott rossz adósok száma. A 2007. III. negyedévében regisztrált **581.000** bejegyzést igénylő mulasztás 2008. I. negyedévére **795.000-re nőtt** (+17 %)
- A Magyar Nemzeti Bank (MNB) jelentése („Jelentés a pénzügyi stabilitásról – 2008”) szerint: A veszélyeztetettnek és kockázatosnak tekintett háztartásoknál a megélhetési költségek és a hitelek törlesztésére fordítandó összegek **meghaladják a háztartás összjövedelmét**. A kockázatos háztartások aránya **8 % fölé emelkedett**, míg a hitelekből való **részeseedésük már megközelíti a 19 %-ot**.
- „**A felelős hitelező** ... megvizsgálja (és a döntése során figyelembe is veszi), hogy az ügyfél képes lesz-e teljesíteni vállalt törlesztéseit. Ebben a szemléletben a hitelező nemcsak azért vizsgálja kuncsaftja potenciális fizetőképességét, hogy ne veszélyeztesse a betétesek pénzét, hanem azért is, hogy magát az adóst is megóvja a törlesztés elmaradása esetén fellépő kellemetlenségektől, pl. a kilakoltatástól”. *(Lásd Várhegyi: „Kell-e félnünk a hitelválságtól?” Élet és Irodalom, 2008. augusztus 1.)*

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A háztartások jövedelemarányos törlesztési terhe nemzetközi összehasonlításban

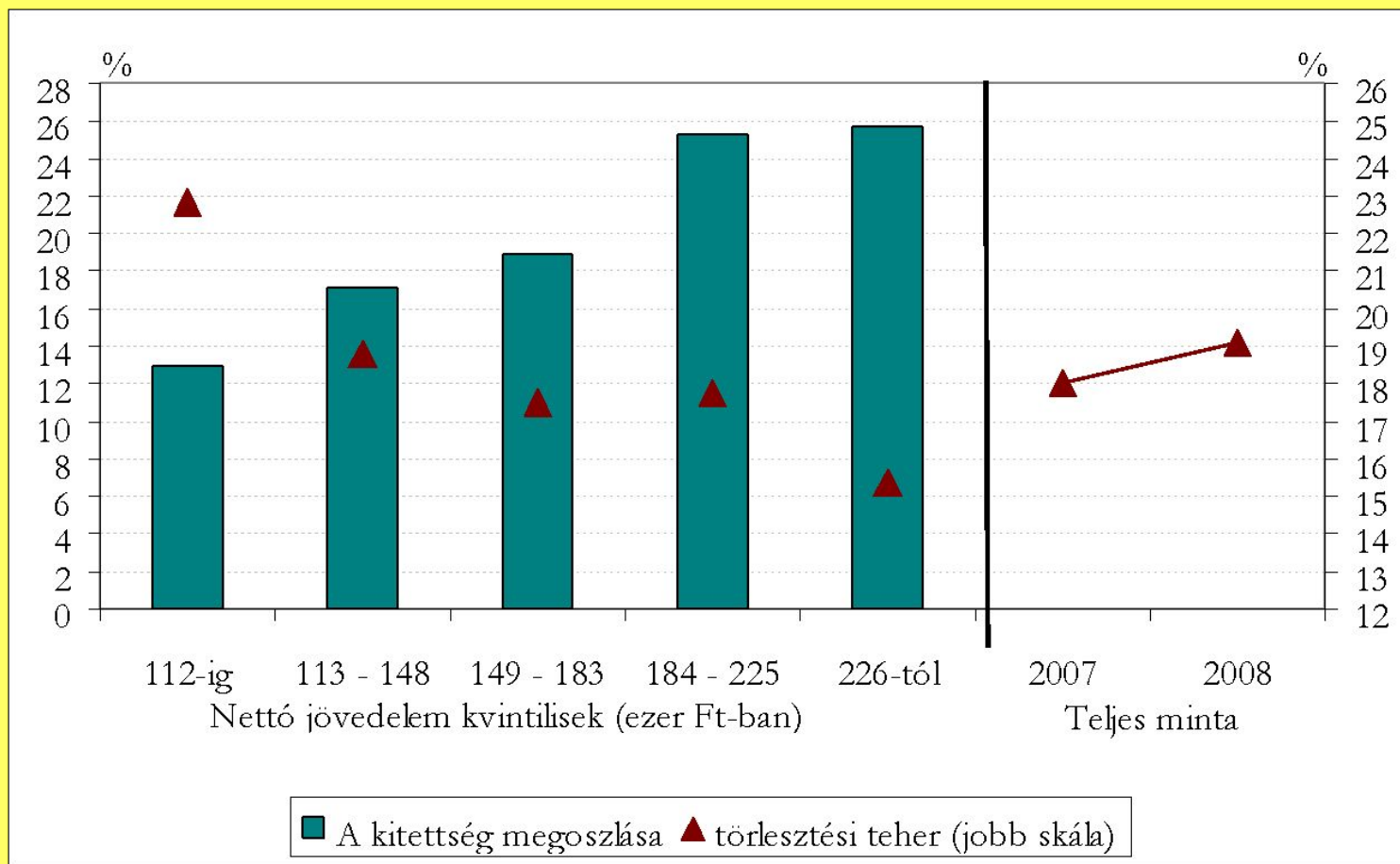

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A hitelállomány megoszlása és a különböző jövedelmi ötödökbe tartozó háztartások jövedelemarányos törlesztési terhe

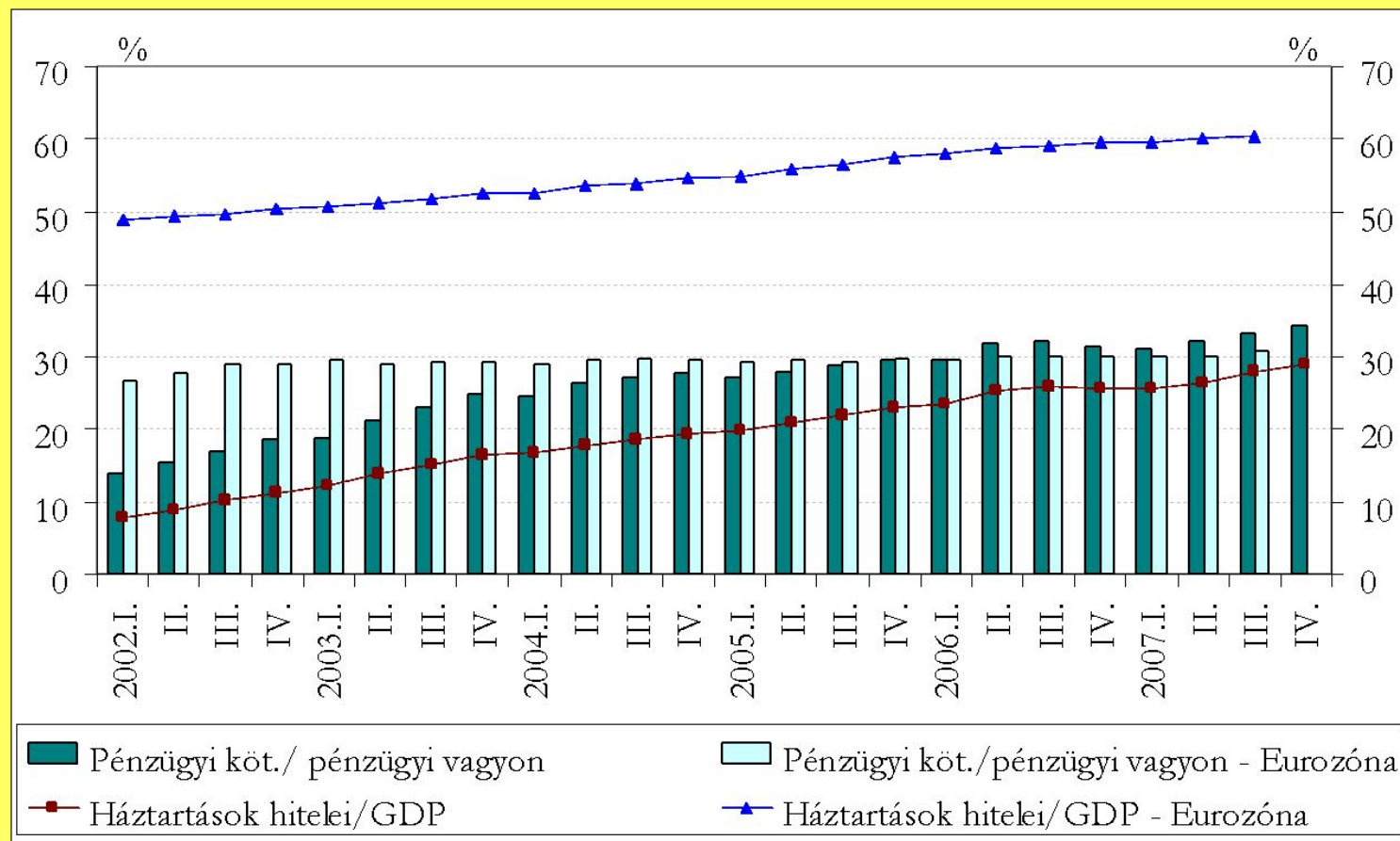

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A háztartások eladósodottsági mutatói nemzetközi összehasonlításban

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Javaslatok a hazai szabályozás megújítására

A törvény két új eljárás bevezetéséről rendelkezne:

- **adósságátütemezési megállapodás létrehozására irányuló eljárás és**
- **törlesztési eljárás**

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Az adósságátütemezési eljárás

Lépések

első szakasz: (befogadás) az eljáró hatóságnál a kérelem előterjesztésétől a kérelem befogadásáig tart (kérelmező lehet: az adós vagy valamelyik hitelező)
max. 15 munkanap

második szakasz: (előkészítés) hitelezők **határoznak**, hogy készüljön-e adósságrendezési terv. A hatóság által kirendelt vagyongondnok **felméri** az adós vagyonát, a tartozásokat stb. (60 nap)

harmadik szakasz: (az adósságrendezési terv kidolgozása) a vagyongondnok irányításával az adós és a hitelezők kidolgozzák az **adósságrendezési tervet** (átütemezés)

negyedik szakasz: (jóváhagyás) Ha a hitelezők (a törvényben meghatározott arányban) egyetértenek az adósságrendezési tervvel az IRM IH azt **jóváhagyja**.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A törlesztési eljárás

Lépések

első szakasz: (befogadás) az eljáró hatóságnál a kérelem előterjesztésétől a kérelem befogadásáig tart (kérelmező lehet: az adós vagy valamelyik hitelező) max. 15 munkanap

második szakasz: Az adós csődvagyonába tartozó és a vagyongondnok javára engedményezett **vagyon értékesítése** (az értékesítés megkísérlése)

harmadik szakasz: (a törlesztés illetve együttműködés szakasza) a vagyongondnok kezeli az adós vagyonát, a hitelezők felé törleszt, az adós teljesíti előírt kötelezettségeit (tájékoztatási, álláskeresési kötelezettség)

negyedik szakasz: Az értékesítési és a törlesztési időszak az eljárás kezdőnapjától számított **negyedik naptári év végéig** tart.

Ezt követően az adós kezdeményezheti, hogy a hatóság mentesítse őt a fennmaradt tartozások megfizetése alól. A hatóság meghozza a mentesítő határozatot.

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Egyéb szabályok

- **Bármilyen tartozás** esetében lehetne az eljárás elindítását kérni. (fogyasztási és lakáshitelek, a közmű-tartozások, magán és jogi személyek felé)
- Az adós **10 évente egy alkalommal** veheti igénybe a két eljárás bármelyikét.
- Az adós **dönthet**, melyik eljárást kezdeményezi az IRM IH-nál. Az adósságátütemezési eljárás nem előfeltétele a törlesztési eljárás elindításának. Az adós kérheti közvetlenül a törlesztési eljárás indítását, ha valószínűsíteni tudja, hogy nem kap hitelezői hozzájárulást.
- Sem az adósságátütemezési eljárás sem a törlesztési eljárás nem lenne lefolytatható az adós akarata ellenére, csupán a hitelezők kérelmére
- Az eljárás megindításakor az adós kérhetné, hogy az IRM IH mentesítse az eljárási illeték megelőlegezése alól, az eljárás lezárultát követően fizetné meg a költségeket, így nem lenne kizárva az eljárásokból csak azért, mert nem tudja előzetesen megfizetni a költségeket.
- Az új formák nem érintenék a szociális törvénybeli támogatásokat, azok mellett kerülnének megalkotásra.

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A csődvagyon és az adós szabad rendelkezése alatt maradó vagyon meghatározása

- Az adós a fokozott együttműködés időtartama alatt önként átengedi a vagyonának és jövedelmének döntő hányada feletti rendelkezés jogát a vagyongondnoknak, aki azt a hitelezők kielégítésére fordítja.
- A törvény *az emberi méltóságot tiszteletben tartó* módon határozná meg azt a vagyoni és jövedelmi kört, amely az eljárások során sem szolgálhatja a hitelezői követelések kielégítését.
- A tulajdonost megillető rendelkezési jogoknak a vagyongondnokra történő engedményezése feltételezi, hogy erről az adós a törvény biztosította garanciális jogi keretek között, az előnyök és a hátrányok mérlegelésével, maga határozhat.
- A mindennapi élet szokásos ügyleteitől eltekintve az adós az adósságrendezési terv elfogadásával illetve a törlesztési eljárás iránti kérelmének befogadásával érdemi önkorlátozó döntést is hoz: az új kötelezettségek, tartozások vállalásához való joga jelentősen leszűkül.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Egyéb szabályok

- Az adós az eljárás kezdeményezésével ahhoz is hozzájárulását adná, hogy az IRM IH által vezetett elektronikus nyilvántartásban a rá vonatkozó azonosító adatok illetőleg a folyamatban lévő eljárás ténye feltüntetésre kerüljön.
- A törvény a kérelem befogadásáról született határozat közlésétől az eljárás befejezéséig biztosítaná az adós védelmét a bírósági végrehajtás, valamint a Vht-n kívüli behajtási eljárás érvényesíthetősége alól.
- A fizetési moratórium biztosítja, hogy egyes hitelezők ne hajthassák be követeléseiket mások hátrányára.
- A hitelezői támogatás meghatározásakor az ún. kettős többség elve érvényesülne: a regisztrált hitelezők többségének egyetértése szükséges és e hitelezők követelése meghaladja az összes hitelezői követelés többségét.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Az eljárásban részt vevő hatóság, bíróság és szakértő

A bíróság jogorvoslati fórumként bírálná el az eljárásokban hozott közigazgatási hatósági határozatokat.

Az új eljárások három érdemi döntési pontján a végső szót a bíróság mondja ki:

- ❖ az adósságrendezési terv jóváhagyása,
- ❖ az eljárások idő előtti megszüntetéséről való határozathozatal, valamint
- ❖ az adós mentesítéséről való döntés.

A bíróság munkáját az eljáró közigazgatási szerv, az IRM IH segítené azzal, hogy a nemperes eljárás során a döntésre vonatkozó javaslatot tartalmazó kérelmet előterjeszti.

Az IRM IH határozatait a közigazgatási eljárás általános szabályai szerint hozná meg.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Mindkét eljárásban kulcsszereplő a vagyongondnok.

Feladata:

- az adósi követelések és tartozások számbavétele,
- a hitelezőkkel való kapcsolattartás,
- a hitelezői osztályok értesítése,
- a hitelezők döntései következményeinek végrehajtása,
- javaslatétel az IRM IH számára,
- az adósságrendezési terv kidolgozásának koordinálása
- végrehajtásának menedzselése.

A vagyongondnok olyan **hivatásos szakértő**, mint pl. a felszámoló, a bírósági végrehajtók.

A vagyongondnoki szerepkör betöltéséhez elvégzendő egy speciális **tanfolyam** és **regisztráció** az IRM IH által vezetett vagyongondnoki nyilvántartásban.

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Az adósságátütemezési eljárás és a törlesztési eljárás időtartama

Az adósságátütemezési eljárás időtartamát az érintettek az adósságrendezési tervben **maguk állapíthatnák meg**, de a tervben **tíz évnél hosszabb** adósságrendezési időszakról **nem lehetne** rendelkezni.

„A törlesztési eljárás négy évben történő előírása (amelybe nem számítható be az azt megelőző adósságátütemezési eljárás akár több évig is tartó időszaka) ésszerű és arányos megoldásnak tűnik.”

Magáncsőd – „a végső megoldás”

A teljesítés sikertelensége a törlesztési eljárás során

Ha a törlesztési eljárás során – **a vagyonértékesítést követően(!)**:

- törlesztésre nem kerül sor, vagy
- a törlesztés abbamarad, mert az adós nem rendelkezik rendszeres felhasználható jövedelemmel (pl. azért, mert nincsen állása),
- de** az adós folyamatosan eleget tesz a törvényben előírt együttműködési kötelezettségének (az adós teljesíti a vagyongondnok felügyelete mellett az álláskeresésre, a megfelelő ajánlat elfogadására vonatkozó kötelezettségét), **akkor ezt a - tényleges törlesztéssel nem járó - időszakot is figyelembe kell venni a törlesztési eljárás négyéves időtartamának számítása során.**

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Felkészülés a mentesülés utáni életre

Az eljárások folyamán biztosítani kell, hogy az adós **olyan tanfolyamon vegyen részt, olyan tanácsadási szolgáltatásban részesüljön**, amely csökkenti a jövőbeni eladósodás kialakulásának kockázatát.

Ennek során hasznosítható az a szakértelem és szakértő gárda, amely a szociális törvény keretei között nyújt segítséget a támogatás iránt folyamodó adósok részére.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Az adós mentesítése fennmaradt tartozásai alól

Az IRM IH a négy éven keresztül folytatott eljárás lezárásakor – **kötelező törlesztési minimum előírása nélkül** – mentesítené az adóst a még fennmaradt tartozások teljesítése alól.

A mentesítést követően a tartozások nem szűnnének meg, de bíróság előtti érvényesítésükre nem volna lehetőség.

Kivételt képeznének

- a tartási és életjáradéki jellegű kötelezettségek,
- a büntető és szabálysértési eljárásban kiszabott pénzbüntetések, bírságok, valamint
- az adó szándékos károkozásával okozott kár megtérítésére vonatkozó kötelezettség.

Megfontolandó lehet az a lehetőség is, hogy a vagyongondnok **két év eltelte után** az adós mentesítésére tehesen javaslatot abban az esetben, ha az adós maradéktalanul teljesítette a számára az adósságrendezési tervben előírtakat, azonban vagyoni helyzetére tekintettel a hitelezőknek nem fűződik további érdeke az – egyébként az államnak is pénzbe kerülő – eljárás folytatására. A mentesítésről a bíróság határozna ebben az esetben is, azonban ellentétben a négy éven keresztül folytatott eljárás szabályaival, szabadon dönt, mérlegelve az adós körülményeit.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Számos eldöntendő kulcskérdés

- Az adós és hozzátartozói által lakott magántulajdonú lakás bevonható-e az eljárásba, milyen feltételekkel, milyen esetekben?
- Milyen egyéb vagyontárgyak vonhatóak be az eljárásba?
- Milyen jövedelmek nem vonhatóak be az eljárásba?
- Hány évig tartson a fokozott együttműködési kötelezettség?
- Legyenek-e az együttműködésnek időbeli fokozatai?
- Mely csoportok nem vehetnének részt ebben az eljárásban?
- Kik legyenek a vagyongondnokok?
- Milyen szerepe legyen a bíróságoknak?
- Mikor vezethető be a magáncsőd intézménye?

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Ha az az irányzat érvényesül, hogy csak azok vehetnének részt a hazai „magáncsőd” eljárásban,

- akiknek a vagyona kevesebb, mint a lejárt tartozásaik összege és
- akik képesek a tartozásaik legalább 25 %-ának a kiegyenlítésére rögtön az eljárás megindítását követően (az induláskor végrehajtott vagyonértékesítés nyomán),
- vagyis azok, akiknek már nincs ekkora értékesíthető vagyonuk, azok maradnak életük végéig adósok,
- akiknek pedig még van valamennyi vagyonuk, attól is „megszabadulhatnak”,

akkor lényegében megint nem csináltunk semmit, nem érdemes új törvényt alkotni.

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Kérdések - hozzászólások

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Mentesség a levonás alól

A levonás során mentesül a végrehajtás alól a havonta kifizetett munkabérnek az öregségi nyugdíj legalacsonyabb összegével megegyező része.

A Végrehajtási törvény Levonás a nyugdíjból címszó alatt az alábbiakat tartalmazza: 67. § (1) Az adós társadalombiztosítási nyugellátásából legfeljebb 33%-ot lehet levonni. (2) A levonás a nyugellátásnak legfeljebb 50%-áig terjedhet az alábbi követelések fejében: a) gyermektartásdíj, b) jogalap nélkül felvett nyugellátás. (3) Több letiltás esetén a levonás a nyugellátásnak legfeljebb 50%-áig terjedhet

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Végrehajtás alól mentes vagyontárgyak

- a) az olyan eszköz, amely nélkül az adós foglalkozásának (hivatásának) gyakorlása lehetetlenné válik,
- b) a rendszeres tanulmányok folytatásához nélkülözhetetlen eszköz,
- c) a szükséges ruházati cikk, felsőruházatból 3 felsőruha, 1 télikabát, 1 felöltő, 3 pár lábbeli,
- d) a szükséges ágynemű: személyenként 1 készlet a hozzávaló 2 huzattal,
- e) szükséges bútor, legfeljebb 3 asztal és 3 szekrény, személyenként 1 ágy és 1 szék,
- f) a szükséges fűtő- és világító eszköz,
- g) nélkülözhetetlen konyhai és háztartási felszerelés, 1 hűtőgép és 1 mosógép,
- h) kitüntetés,
- i) szükséges gyógyszer, gyógyászati segédeszköz, a mozgásában korlátozott adós gépjárműve,
- j) kiskorú gyermek által használt tárgy,
- k) 1 hónapra szükséges élelmiszer és 3 hónapra szükséges tüzelőanyag,
- l) a lábon álló termés, gyümölcs,
- a) szükséges vetőmag, mezőgazdasági gép és felszerelés, igavonó állat és takarmány,
- b) 1 tehén vagy más haszonállat és a részére 3 hónapra szükséges takarmány.

A szerzői jog mentes a végrehajtás alól.

A szerzői díj 50%-a mentes a végrehajtás alól.

Végrehajtás alá vonni csak közzétett (nyilvánosságra hozott) művet lehet.

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március

Magáncsőd – „a végső megoldás”

Az év első öt hónapjában 13248 végrehajtási eljárás indult, 23 milliárd Ft tartozás behajtására.

Több, mint 30500 db inkasszó kiadásának következtében 5,7 milliárd Ft adótartozás folyt be, 7800 helyszíni eljárás eredményeként 2696 millió Ft értékű ingóság, követelés, valamint munkabér foglalása van érvényben. Ingatlan végrehajtás 976 ingatlant érintően történt.

Ebben az évben 228 árverezésre került sor és 12 pályázat került kiírásra a lefoglalt ingóságok, illetve ingatlanok értékesítésére.

Jelenleg 22669 adózó ellen folyik végrehajtási eljárás. Az érintett tartozás összege meghaladja a 31 milliárd Ft-ot, amelyből 1573 millió Ft hátralékra fizetési könnyítés, bírósági felfüggesztés, illetve egyéb ok miatt az eljárás szünetel.

Adó-és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal
Észak-alföldi Regionális Igazgatósága

Magyarországi Adósságkezelők Egyesülete

Győri Péter – 2009. március